

אלו דברים פרק ששי פסחים

עג.

עין משפט
נר מצוה

כמז א מיי פ"ב מהל
שגמרת הלכה י:
ב ב מיי פ"ד מהל שגמרת
הלכה א:
גא ג מיי פ"ד מהל פסולי
מקדשין הלכה יד:

לעזו רש"י

טל"ה"א (ט"ל"א). קרום
בעין הפגוע בראיה.

מוסף רש"י

הי"ב עליה ג' חטאות.
בשגג, משום שנת ומשום
שזמנו קדשים בחון ומשום
עבודת כוכבים, ששלשנו
בכתיב ומשום מקלקל לא
מיפטר בשנתו, ששרי מתקנה
הוא אלף בני נח שאבר מן החי
אסור להם (וחולין טו.). אשם
שניתן לרשיה. שגמרו עגלו
או שנתכנסו פלח ומתקן
מדון אשם לרשיה, שאמרו לו
כ"ל היצואו וירעה (ובחיים
ה.) ומשחתם אולם למתה,
ויקחמן לך כל שנתמטת מתה
באשם רועה ולכסיתם אבר
ויפלו דמו לנדבה ואם כבר
ניתק לרשיה ששפחה לרועה
(מנחות ד.). וישטרו בתם.
אם השלים לרועה וקדם
ושיטרו סתם עד שלא נתקבל
(תמורה יח.). עקידתו ושטרו
לשם עולה (נדב כהנ.) כשר
לעולה. היצואו ויפלו לקין
הנמנע מהעלה (ובחיים ה.)
דעה שנתמטת מתה עולה קאי
לדמים (תמורה יח.) ואלו שם
אשם עליו, נדבדה שופרות
עולה (מנחות ד.). אשם
שזמנו בעליו או שנתכפרו
בעליו, פלח, דלילו נתמטת
כי האו יגוואה מתה, באשם
רועה, דהכח גמרתן בשלמתי
כל שנתמטת מתה באשם
רועה וכל היצואו דמינה
עפליה נדבדה שן מדרשו על
יודעם הכתוב משום תמורה
(שבתות יב.). ר' אליעזר
אומר ימות. ר"ל אית ליה
אשם נתמטת ללא נדבד קף
אשם שמתה עגל נדבד פסול
בפיק דוחמים (ג.) וכן לעגון
שזמנו עגל דמו ליכיל פסול
(שבתות יב.). ויביא בדמיו
עולה. בעל האשם יבא
בדמיו עולה. והמת (תמורה
כ.); מפני והלא קף מדנה
עולה היא, מה בין דברי ר'
יהושע לבני תמנים, אלא
בזמן שהיה פלח נדבד יחד
סומן עולה ושזמנו ונספיה
קרפין שגלו וזמן שהיה פלח
מדנה נדבד אילו סומן עולה
ונספיה קרפין שגלו נדבד
(שבתות יב.).

רבינו הגנאל

הקדושין. שחטו שבת
ונמנעו טרפה בסתרי כגון
היראה שניקבה ויבוצא בה
פסור. או טרפה שבלבדי כגון
שניקב קרום של מוח או
שנתכנסו רגליה מן הארובה
ולמפלח ויבוצא בהן, מה תקן
דקמיני חייב. א"ל להוציא
מירי נבלה. ופשוטה היא כי
הנבלה מטמאה במשא ובמעט
והטרפה שחוטתה אינה
מטמאה כלל. והאחזקה
דרבינא דאבר ושחטת חטאת
בחון בשבת לע"ז בשגג
חייב שלש חטאות, משום
שחוטת קדשים בחון ומשום
שחוטת שבת ומשום מקריב
לע"ז בשבת וז' לא מטמאה,
דגריסין בפיק וישיבת חולין
בענין שחוטת נכרי נבלה
ומטמאה במשא, והנבלה
רבא הכי קמיני, שחוטת נכרי
מטמאה במשא ואינה
מטמאה באהל, ויש אחרות
שמטמאה אפי' באהל ואילו,
וז' תקרבות של ע"ז ודרכי
בן בתירא דתיני מן ולתקרבות
ע"ז שמטמאה באהל שנאמר
מה מת מטמא באהל אף תקרבות ע"ז
מטמא באהל. איכא דאמרי אמר רבא
זו מטמאה במשא כו' מכל מקום
לתיורי לישני דרבא תקרבות ע"ז
לא גריעה נבלה מטמא במשא,
מה תיקן דרבינא חייב שלש

עבודת מהנה. מתנות כהונה שנתתי לכם הרי הן כעבודה: פשיטא
כיון דהתם. בתמיד נשחט (על סה). מן דפסח שלא לאוכלו
פסול: הכא. דבשבת קאי מנילא שמעינ דחייב: משום. דבעי
למיתנא ספסא לאוכלו ושלא לאוכלו פטור תנא רישא שלא לאוכלו
חייב: לדברי האומר. בתם' שבת
מקלקל חצורה. העושה
חצורה בשבת מקלקלה שאינו מתקן
פטור ואין חובל חייב משום שבת
אלא שחט שמתקן או חובל בזהמה
וזריך לם להאכילו ללכזו: שלא
לאוכלו חייב. דקמני מתיני' חייב: מה
טיקן. הא פסלי': טיקן. דכל הקרנות
שנפטלו בעזרה מן זמס' זמס' (דף
נד.) אם עלו למזבח אימוריהן להקטיר
לא ירדו: **צעלי מומין.** מן התם אם עלו
ירדו שלא היה פסולין בקודש: בדוקין
שבעין. טל"ה"א. כגון הנוטה כדוק
שמים (ישעיה מ.). וגבי קרבן מוס הוא
כדמתיב (ויקרא כה) או דק או תכלול
צעוני: **ואליצא דר"ע.** זמס' זמס' (א)
מנן ר"ע מכשר צעלי מומין אם
עלו ואמרו בגמרא^א לא ארעיק אלא
בדוקין שבעין והואל ובעירין לתכלה
בעופות: **טריפיה.** אמר התם אם
עלתה מד: **מידי נצילה.** מלשמה:
השוחט טהאס גר. ובשחטת חולין
בפרק שני^ב מפרש אמאי נקט טהאס:
ג' טהאוס. משום שבת ומשום ע"ז
ומשום שחטין חון לעזרה: מה טיקן.
הכא אפי' לטהרו מידי נצילה לית
דמקרבנות ע"ז מטמאה צפי' צהאל:
מידי אבר מן החי. לנני נח אשם
אכלו אינו נהרג: **אשם שניתק לרועה.**
שמתו צעליו או נתכפרו בלחם.
ומשנתכפרו בלחם אין תקנה ליה
וגבי טהאס הילכתא גמרי לה (תמורה
כא:) (מת. ז) אשם וצלתא גמריה הילכתא
(שם יח.) כל שנתמטת מתה באשם
רועה ואם ניתקו מעליו והשליכו לאפר
לרעות שיסתאב ויפול זו מוס שיוכל

לפרותו והואליו לחוליו וכל הרועים דמיהס נפליס לנדבה ומה היא
נדבה ששה שופרות היו בנתקדש וכמוז עליהן נדבה ושם היו נותנין
לש מותר דמי טהאס ואשם ומדיצין משם קין המזבח עולות כשר
לשם עורות לכהיסי שזה מדרשו של יהושע הכהן זמס' תמורה
(דף כג:) וזה לא המזבח עד שיומש ומשימתקו לרשיה שחטו סתם
כשר לעולת קין המזבח והואל וסוף סוף דמי לך היו עומדים:
לא צעי עקירה. מחחר שהוא עומד לך א"ל לעקור שם אשם ממנו:
א"ה כי לא ניתק נמי. משעה שנתכפר בלחם קתמיה לקין המזבח
קאי: **גזירה לאחר כפרה אטו קודם שנתכפר.** דקתמיה לאשם אכל
משניתק לא מיהלף: **ומנא סימרא.** להא מילתא דלמר לך דגורי'
הכי: **לנדבה.** לשופרות: **אליעזר אומר ימות.** כל כדדי גורי'
רבי אליעזר היה עושה אשם כחטאת לא דבר שנחמא (ויקרא י)
כחטאת כחשם וכן גבי שלא לשמו^א וכן גבי חטאת שנכנס דמה
לפניס זמס' זמס' (דף י"ד): **רבי יהושע אומר ימכר.** לאחר
שנתכפר: **ויציא דמיו עולה.** נדבה לעלמו. זמס' תמורה (ה) מסיק
להא מילתא והלא אף הנדבה עולה היא מה בין דברי רבי יהושע
לדברי חכמים אלא שזמן שהיה פלח לחובתו הוא סומן עליה
והואטעו עסקיה קריפין משלו כשהיה פלח לנדבה ציבור אינו
סומן עליה כו': **דמיו אינו.** אבל אינו גופיה לא אחר דירקב
עולה ואף על פי שמקריבו לעלמו אלמא גזירה לאחר כפרה
שנתכפר בלחם אטו לפני כפרה דאי שריית ליה השתא טעי ואי
מילטרדיק ליה עולה נמי קודם כפרה מקריב ליה להאי והדר מיימי
אחר לאשם ואי אפשר לשנות זמס' לזכר אחר כ"ז שעומד לשמו:
ותני

צלה עקירה ק' א"כ פסח כשאר ימות הנשר דבעי עקירה אמאי לא מנריך רעיה. דלמר פ"ק דמנחות (דף ד.) א"ר הונא אמר רב אשם שניתק לרעיה שחטו סתם כשר לעולה נשחט א"ש דעבינן ניתק דע"ז ניתק יזכור הוא והכא משמע שהוא מדרבנן וגורי' אטו קודם כפרה ואורי' דה"פ התם אמר קרל הוא צהויימו יחא קודם כפרה לכוין דמלואייתא הוי צהויימו קודם כפרה גורי' אחר כפרה אטו קודם כפרה ור"ת פ"י דה"ק זמנחות ניתק אין לא ניתק לא ועממא דמפרש הכא דגורי' אטו לפני כפרה ומסיק מ"ט אמר קרל הוא כלומר מ"ט כשר הלא הלכה למשה מסיני הוא דכל שנתמטת מתה באשם רועה שנתמטת מתה באשם קרב עולה א"כ גמרי' דבאשם אילו לנדבה ציבור א"כ דלמר דירקב וגלי קרל שהוא עצמו ואי לאו הלכה ה"א הוא צהויימו דמיעקרה יחא ולא יקרב עולה ור"ל לפי' זה דתמורה פ' אלו קדשים (דף יח.) גר' בכל הספרים א"ר הונא אשם שניתק לרעיה שחטו סתם כשר מ"ט אמר קרל הוא צהויימו ור"ל גר' התם צדוס ספר ניתק אין לא ניתק לא: פסולו

לדברי האומר מקלקל בחבורה כו'. וא"ת והלא ר' יהודה
הוא דפטור מקלקל בחבורה ומתיני' דמחייב בשאינן
לאינן דהיינו מתעסק ששוחט זכר זה וכבוד שהוא אחר לא אחי
כר"י דלדידיה מתעסק פטור כדמוכח צפ' ספק אכל (כתיבות יט.)
דקאמר הנח למינוקות מתוך שמקלקל
בחצורה חייב מתעסק נמי חייב אלמא
משמע מאן דפטור מקלקל בחצורה
פטור נמי מתעסק וא"כ מתיני' לא
מתוקמא כמאן דפטור מקלקל בחצורה
וי"ל דלדברי האומר מקלקל בחצורה
פטור היינו רבי יוחנן אליצא דרבי
שמעון דפטור היכא דמקלקל לגמרי
דליכא מתיקן כלל ולאפוקי מדר' אביו
דצפ' האורג (שבת קז.) תני ר' אביו
קמיה דר' יוחנן כל המקלקלין פטורין
חון מחובל ומזעיר א"ל פוק תני בצרה
חובל ומזעיר אינה משנה ואל"ל
משנה בחובל וזריך ללכזו ומזעיר
וזריך לאפרו והיינו אליצא דר"ש
מדמפליג בין חובל ומזעיר לשאר
מקלקלין אצל מקלקל גמור לא אפי'
לר"ש מיהו אחתי קשה לר"י כיון דס"ד
דליכא מחובל כלל בזמנא א"כ תקשי
לר"ע היכי חייב לר"ש מקלקל בחצורה
הא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא
ופטור אפילו בחצורה כדמוכח בנזוף
כל כתיבי (שבת קכא:) דפטור ר"ש התם
הורג נחשים ועקרבים משום מלאכה
שאינה צריכה לגופה וזריס הנמנעין
(פאהדיון פד.) נמי מסיק מתיני' משמע
ליה דלמר מקלקל בחצורה חייב ר"ש
האמר מלאכה שאינה צריכה לגופה
פטור עליה: **תיקן להוציא מירי**
אבר מן החי. משמע דמקרבנות ע"ז
מטמאה מלואייתא מללא קאמר
תיקן להוציא מירי נצילה^א ולא מייחיד
אחר טומאה אלא כנכנס למקדש וצע"ז
פ' ר' ישמעאל (דף קד ג.) משמע שהיא
מדריגין דבעי רבי יוחנן מקרבנות
ע"ז של אוכלין מהו כו' או דילמא
איסורא דאורייתא לא בטלה טומאה

דרבנן בטלה וי"ל דליתרין הכא לשנויי תיקן להוציא מאמה"ס כי
הכי ללא ניפשוט מהך צרייתא דטומאת מקרבנות לאו דאורייתא
וכן בסוף העור והרטוב (חולין קטט.) דלמר אביי הרי אמרו תקרבנות
ע"ז של אוכלין טומאה טומאתה לאו דאורייתא דאי דאורייתא מצינו
לאוכלין ששנתמט מתה תמורה ומשני כשמייתק משעה עין שימת
התם נמי דיחיה בעלמא הוא': **שחמון ונמצא שריפה בסתרי**
פסור. תימה לר"י אמאי פטור והלא לא עשה מצוה ומתניתין
אוקימנא כר"י דמחייב אפי' לר' יהושע היכא ללא עשה מצוה וליכא
למימר דהכא פטור משום דחשבי' ליה כאנוס דע"כ לאו מטעם
אנוס פטור ליה אלא משום דטעה דבדר מצוה כדמוכח בגמ' דפריק
אז ר' אליעזר חטאת נמי מחייב דהא לית ליה טעה דבדר מצוה
פטור ומי ר"י דלל ר' מדברי ר"מ: **אשם שניתק דרשיה שחטו**
בתם ובשר. כל עיקר רעיה מדריגין דמלואייתא לא לך ריך רעיה
כלל ולהכי קאמר אלמא לא צעי עקירה א"ה כי לא ניתק נמי אי
אמרת בשלמא צעי עקירה א"ש דעבינן ניתק דע"ז ניתק יזכור
לעוקר^א אצל לא ניתק לא דגורי' עוקרו אטו לא עוקרו אצל השתא
ללא צעי עקירה קודם ניתוק נמי ליכשר דליכא למיתא למירי
ומשני דקודם ניתוק גורי' אחר כפרה אטו לפני כפרה ואחר ניתוק
נמי דיעבד כשר אצל לכתחלה מיהא גורי' אטו לפני כפרה לכוין דמלואייתא
מיערא דמנן אשם כו' דמתיני אין אצל לא גופיה לא דהא כ"ע
מודו דלאחר עקירה וניתוק היה יכול לשוחטו לכתחלה דליכא למימר
אטו קודם עקירה והואל ואיכא היכירא דניתוק אי לאו משום
דזויגין לאחר כפרה וניתוק אטו קודם כפרה ומה שפי' ר"י דאי
אמרת דבעי עקירה אחי שפיר דגורו בשלא ניתק דילמא אחי לשחוט

כשרי ורוביה פסול, אפי' זה
זה פסול הובח לא ירד
והנסכים ירדו. ותנא כל
הובחים שעלו לגבי המזבח
ונמצאו פסולין דאי אלו לא
ירדו, שחטו בשבת ונמצא
בעל מום מן תיקן דקמיני חייב. אמר לו כגון שנמצא בעל מום בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דתן בשחטת קדשים פ"ט ר"ע
מכשרי בבבלי מומין. ורשב"א אמר ר' יוחאי לא מכשר ר' עקיבא אלא בדוקין שבעין והואל וכשרין בעופות והוא שקדם

(א) חולין דף טז. (ב) טז
(ג) חולין ת. ד"ה מותר.
(ד) זמס' ה. קרי. קטו: ממוח
ד. תמורה יח. (ומי כה: ע"ש)
(ה) תמורה דף כ: שבעות יב.
(ו) (דף פד.) (ז) וזמס' פה א.
(ח) (דף מ.) (ט) וזמס' ב.
(ט) (דף כ: דמנשה.) (י) ותי'
מס' חולין יג: ד"ה מקרבנות.

תורה אור השלם

1. ואתה ויבניך אתה
תשמרו את קדושתכם לכל
דבר המזבח ולמביית
לפרכת ועבדתם עבדת
מתקנה אתן את קדושתכם
והרך הקרב ימות:
מבדבר יח ז

גילוי הש"ס

ברש"י ד"ה מירי אבר
מן החי לב"ע. ע' עומ
אכן תמנעו י"ז ע"ז ד"ה
אין אסור:

מוסף תוספות

א. דאי מדרבנן א"כ תיקן
להוציא מירי טומאה
דאורייתא. מס' חולין יג:
ב. כיון דבעינן רתי עקירה
וניחוק. מוס' שאנך. ג. ומיהו
לאחר ניתק לא גורין כולי
האי כמו לפני ניתוק דליכא
למיתא כולי האי ולא מיתלף
לפני כפרה כל כך הואיל
שכסופו לריות לחם קרית.
וכבר נתקן. שם. ד. ליליל.
סס. וי"ה מרש"ל. א. מה
עבדו ימות לריות לחם קרית.
מס' מנחות ד. ו. יורה בלא
עקירה דהיינו עולה. שם. ולא
בהוייתו דמיעקרה ולא יקרב
עולה. מוס' שאנך. ו. דאל
גמירי באשם רועה אלא
גמירי. שם.

רבינו הגנאל

מתני' שחטו שלא לאוכלו
ושלא למנוי לערלים
ולטמאים כו'. ואמרינן
פשיטא מדרבנן בפרקין
דחמיו שחט שלא לאוכלו
ושלא למנוי לערלים
ולטמאים פסול. דמקמי הוה
פסול הכא השוחט בשבת כי
האי גנא כיון דהובח פסול
ודאי הוא חייב, אבל לאוכלו
ושלא לאוכלו וכו'. כיון
דהתם כשר הכא ודאי פטור.
ואסיקנא לכולם לא היה צריך
למיתנינו הני למירי להכא
דמילא שמינעין לה אלא
משום דבעי אשמיני פלוגתא
דרבי אליעזר ורבי יהושע
בשאר זבחים ששחטו להם
פסח אם אין אריון חייב יבא
הן אריון ר' אליעזר מחייב
ור' יהושע פטור. בעי מר'
וזיקא לרבי האומר חייב יבא
בחבורה פטור. פי' העושה
חבורה בשבת מקלקל הוא
בתנא כל המקלקלין פטורין.
השוחט שלא לשחוט ושלא
לאוכלו כגון אלו חולין
שחובה פסול. מאי תיקן
דקמיני חייב. אמר ליה תיקן
שאם עלו למזבח לא ירדו,
דתנן בשחטת קדשים פ"ט
המזבח מקדש את הראוי לו,
ר' יהושע אומר כל הראוי
לאישים אם עלה לא ירד
שנאמר היא העולה (על
מוקדן). ר"ג אומר כל הראוי
למזבח אם עלה לא ירד
שנאמר העולה (על המזבח).
אין בין דברי ר' יהושע לבדבי
אין אלא הדם והנסכים. ר'
שען אומר הובח כשר
והנסכים פסולין. הנסכים
כשרים ורוביה פסול, אפי' זה
זה פסול הובח לא ירד
והנסכים ירדו. ותנא כל
הובחים שעלו לגבי המזבח
ונמצאו פסולין דאי אלו לא
ירדו, שחטו בשבת ונמצא
בעל מום מן תיקן דקמיני חייב.
אמר לו כגון שנמצא בעל מום בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דתן בשחטת קדשים פ"ט ר"ע
מכשרי בבבלי מומין. ורשב"א אמר ר' יוחאי לא מכשר ר' עקיבא אלא בדוקין שבעין והואל וכשרין בעופות והוא שקדם